

บทที่ 7

การประเมินผลการไหลเงินเชื่อการเกษตร

สถาบันการเงิน (ธนาคาร) ในประเทศไทยส่วนใหญ่ได้เริ่มดำเนินงานสินเชื่อการเกษตรมาตั้งแต่ปี 2510 ยกเว้นธนาคารกรุงเทพ จำกัด ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2506 ในบทนี้จะกล่าวถึงผลการไหลเงินเชื่อการเกษตรของธนาคารต่าง ๆ ตั้งแต่ปี 2510 จนถึงปี 2516 โดยจะแสดงตามลำดับดังนี้

1. ผลการดำเนินงานสินเชื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
2. ผลการดำเนินงานสินเชื่อการเกษตรของธนาคารพาณิชย์
3. เปรียบเทียบผลการดำเนินงานของสถาบันการเงิน (ธนาคาร) กับสถาบันการเกษตร

1. ผลการดำเนินงานสินเชื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ก่อตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการอำนวยความสะดวกแก่เกษตรกรโดยตรง และให้โดยผ่านสหกรณ์การเกษตร จะกล่าวถึงการดำเนินงานสินเชื่อการเกษตรตลอดระยะเวลา 7 ปี (พ.ศ. 2510 - 2516) ตามลำดับดังนี้

1.1 ผลการดำเนินงานทั่วไป นับตั้งแต่ธนาคารเริ่มก่อตั้งในปี 2510 จนถึงปัจจุบัน (2516) ธนาคารได้ขยายงานเจริญก้าวหน้าเป็นอันมาก ดังแสดงในสถิติการดำเนินงานในตารางที่ 9 เงินกองทุนในปี 2510 จำนวน 304.4 ล้านบาท ได้เพิ่มเป็น 1,202.6 ล้านบาทในปี 2516 ผู้ถือหุ้นของธนาคารประกอบด้วยกระทรวงการคลัง สหกรณ์และเอกชน การที่ทุนของธนาคารขยายมากขึ้นทำให้ธนาคารสามารถจัดหาสินทรัพย์ค่าเงินการไคสูงขึ้นจากเดิมในปี 2510 จำนวน 473.7 ล้านบาท เป็น 2,173.7 ล้านบาท ในปี 2516

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

สถิติการดำเนินงาน

ปี 2510-2516

	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516
1. เงินกองทุน ลานบาท	304.4	447.9	512.2	770.7	1,124.5	1,158.4	1,202.6
2. สินทรัพย์ทั้งหมด ลานบาท	473.7	746.0	1,101.9	1,317.0	1,608.1	1,927.6	2,173.7
3. จำนวนสาขาประจำจังหวัด	15	25	35	45	55	58	58
4. จำนวนที่ทำการประจำท้องถิ่น	43	106	162	205	245	274	284
5. จำนวนอำเภอที่สาขาดำเนินงานใหญ่เงินแก่เกษตรกรโดยตรง	95	194	273	317	371	414	450
6. จำนวนเกษตรกรซึ่งสาขารับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้า	45,278	121,749	196,917	228,611	262,087	301,622	330,628
7. จำนวนพนักงานและลูกจ้างประจำสำนักงานใหญ่	110	143	178	201	222	257	269
8. จำนวนพนักงานและลูกจ้างประจำสาขา	266	665	1,015	1,365	1,796	2,049	2,203

ที่มา : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ในปี 2516 ฆนาคกรจะไม่ได้ขยายงานสาขาประจำจังหวัด แต่ก็ได้รับสมัครฆนศกร เป็นลลกาประจำสาขาเพิ่มขึ้น 9,006 คน เมื่อเทียบกับปี 2515 การรับสมัครจำนวนลลกาที่สูง ขึ้นเช่นนี้ทำให้ฆนาคกรต้องเพิ่มจำนวนพนักงานและลลจางประจำทั้งสำนักงานใหญ่และสาขาเพิ่ม ขึ้นรวม 166 คนจากปีที่แล้ว ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ลลกาอย่างทั่วถึง

1.2 การให้สินเชื่อกกรฆนศกร ฆนาคกรให้สินเชื่อกกรฆนศกรโดยตรง สหกรณ์ กกรฆนศกรและลลลฆนศกรกร เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสินเชื่อกกรแต่ละสถาบันที่ได้รับ ปรากฏว่า ฆนาคกรให้สินเชื่อกกรฆนศกรกรโดยตรงสูงกว่าให้กับสถาบัน ดังตัวเลขในตารางที่ 10 ในปี 2510 ฆนาคกรให้สินเชื่อกกรและสถาบันเกือบเท่า ๆ กัน ตั้งแต่ปี 2511 ฆนาคกรมีแนว โนมในการให้เงินกูอกกรฆนศกรสูงขึ้น การรวมจำนวนเงินกูกลลล 7 ปีของฆนาคกรซึ่งเท่ากับ 4,778.2 ลานบาท จักสรรให้ฆนศกรกรโดยตรง 3,581.7 ลานบาท หรือ 74.76% ให้ สหกรณ์กกรฆนศกร 1,191.3 ลานบาท หรือ 24.94% ให้ลลลฆนศกรกร 3.4 ลานบาท หรือ 0.30%

การที่ลลลฆนศกรกรได้รับเงินกูนอยเมื่อเทียบกับลลลอื่น เนื่องจากลลลฆนศกรกรเป็น สถาบันฆนศกรกรที่เพิ่งตั้งขึ้นใหม่ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 140, 141 ในปลายปี 2516 จำนวนเงินกูที่ได้รับอนุมัติเพียง 3,380,576.- บาท สำหรับลลลฆนศกรกร 37 ลลล ใน 10 จังหวัด ซึ่งไคแกจังหวัดอุครธานี, เพชรบุรี, บุรีรัมย์, เลย, ราชบุรี, ปทุมธานี, ชลบุรี, ลำพูน, ปราจีนบุรี และนครสวรรค์

ศูนย์วิทยพัยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10

การจ่ายเงินกู้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ปี 2510 - 2516

หน่วย : ล้านบาท

ปี	เกษตรกรโดยตรง		สหกรณ์การเกษตร		กลุ่มเกษตรกร		จำนวนเงินกู้ รวม
	จำนวนเงิน	%	จำนวนเงิน	%	จำนวนเงิน	%	
2510	121.3	49.23	125.1	50.77	-	-	246.4
2511	380.4	73.76	135.3	26.24	-	-	515.7
2512	562.8	81.29	129.5	18.71	-	-	692.3
2513	563.3	77.07	167.6	22.93	-	-	730.9
2514	509.4	75.65	164.0	24.35	-	-	673.4
2515	670.9	74.92	224.6	25.08	-	-	895.5
2516	773.7	75.72	245.2	23.94	3.4	0.34	1,024.0
รวม	3,581.6	74.76	1,191.3	24.94	3.4	0.30	4,776.3
กู้เฉลี่ย	511.6		170.2		0.5		682.6

ที่มา : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

เนื่องจากธนาคารเพิ่มให้เงินกู้แก่กลุ่มเกษตรกรในปลายปี พ.ศ. 2516 จึงไม่ทราบผลการให้สินเชื่อประเภทนี้ จึงขอประเมินผลการให้สินเชื่อการเกษตรเพียง 2 ประเภทคือ การให้สินเชื่อการเกษตรโดยตรงและให้สหกรณ์การเกษตร

1.3 การให้สินเชื่อการเกษตรโดยตรง แบ่งได้เป็น 3 ประเภทคือ เงินกู้ระยะสั้น, เงินกู้ระยะปานกลาง และเงินกู้ระยะยาว เพื่อชำระหนี้ดินเค็ม

1.3.1 การจ่ายเงินกู้ การจ่ายเงินกู้ทั้ง 3 ประเภท ตลอด 7 ปีที่ผ่านมาได้แสดงไว้ในตารางที่ 11 จะเห็นว่าธนาคารให้เงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลักเป็นอันดับหนึ่งคือ ประมาณ 53.25% ของยอดเงินกู้รวม 7 ปี อันดับรองลงมาคือการให้เงินกู้ระยะปานกลาง 32.29% เงินกู้ระยะสั้นเพื่อการอื่นและเงินกู้ระยะยาวเพื่อชำระหนี้สินเดิม คือประมาณ 14.31% และ 0.15% ของเงินกู้ทั้งหมดตามลำดับ

1.3.2 การชำระคืนเงินกู้ ตารางที่ 12 เป็นตารางแสดงการชำระหนี้ทุกประเภทไม่ว่าจะถึงกำหนดเมื่อใด ยอดเงินที่ไ้รับชำระรวมแต่ละปีอาจจะเป็นหนี้ที่ไ้รับชำระก่อนกำหนดหรือหนี้ที่ค้างชำระมาแต่งวดที่แล้ว และเพิ่งไ้รับชำระในงวดนี้ การชำระคืนจากเงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลักมากเป็นอันดับแรกและรองลงมาได้แก่เงินกู้ระยะปานกลาง, เงินกู้ระยะสั้นเพื่อการอื่น และเงินกู้ระยะยาวเพื่อชำระหนี้สินเดิม ถ้าจะเปรียบเทียบยอดชำระหนี้เงินกูระหว่างปีรวม 7 ปี กับต้นเงินกู้จ่ายรวม 7 ปี เป็นดังนี้

	(ล้านบาท)	(ล้านบาท)
	<u>จำนวนรวม</u>	<u>จำนวนถัวเฉลี่ย</u>
1. เงินกู้จ่ายระหว่างปีทั้งสิ้น	3,581.77	511.92
2. ชำระหนี้ระหว่างปีทั้งสิ้น	2,481.72	354.52
3. ค้างชำระทั้งสิ้น	1,101.75	157.40
4. ร้อยละของ 2/1	69.25%	69.25%
5. ร้อยละของ 3/1	30.75%	30.75%

อย่างไรก็ตาม การคำนวณหาร้อยละของการชำระหนี้ดังกล่าวไม่ถูกต้องนัก เมื่อต้องการทราบถึงความสามารถในการชำระหนี้ ควรคำนึงถึงต้นเงินที่ถึงกำหนดและจำนวนเงินกู้ที่สามารถชำระคืนได้ภายในกำหนดมากกว่าคำนวณรวม ๆ กันไป ตัวเลขในตารางที่ 13 จะแสดงให้เห็นถึงสถานะเงินกู้ของเกษตรกรแต่ละปีได้เป็นอย่างดี

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
การจ่ายเงินกู้แบ่งตามระยะเวลา

ปี 2510 - 2516

หน่วย : ล้านบาท

	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516	รวม	% เงินกู้
1. เงินระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลัก ในท้องที่ (ข้าว, ข้าวโพค, มันสำปะหลัง, ถั่ว, ฝ้าย ฯลฯ)	50.9	166.3	320.8	339.8	275.0	347.9	406.6	1,907.3	53.25
2. เงินระยะสั้นเพื่อการอื่น	9.1	28.1	60.4	79.0	89.1	121.2	125.5	512.6	14.31
รวมเงินระยะสั้น	60.0	194.4	381.2	418.8	364.1	469.1	532.1	2,419.9	67.56
3. เงินระยะปานกลาง	61.2	185.9	180.7	144.2	144.2	199.3	241.1	1,156.7	32.29
4. เงินระยะยาวเพื่อชำระหนี้ สินเกิน ไถดงที่ดินการ เกษตร	-	-	0.8	0.3	0.9	2.6	0.5	5.1	0.15
รวมทั้งหมด	121.2	380.3	562.7	563.3	509.2	670.9	773.7	3,581.7	100.0

ที่มา : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
การชำระหนี้แบ่งตามระยะเวลา

พ.ศ. 2510 - 2516

หน่วย : ล้านบาท

	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516	รวม	% เงินกู้
1. เงินระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลัก ในท้องที่	6.2	67.1	163.0	279.3	241.6	295.0	356.8	1,409.0	56.80
2. เงินระยะสั้นเพื่อการอื่น	1.6	12.2	32.0	58.2	71.6	90.4	119.5	385.5	15.54
รวมเงินระยะสั้น	7.8	79.3	195.0	337.5	313.2	385.4	476.3	1,794.5	72.34
3. เงินระยะปานกลาง	1.7	39.6	100.6	112.5	104.5	136.9	189.2	685.2	27.62
4. เงินระยะยาวเพื่อชำระ- หนี้สินเดิม ใ้ก่อนที่คิดการ เกษตร	-	-	*	0.02	0.02	0.2	0.4	0.6	0.04
รวมทั้งหมด	9.5	118.9	295.6	450.0	417.7	522.5	665.9	2,480.3	100.00

*ชำระคืนเพียง 4,000.- บาท

ที่มา : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13

สถานะทางการเงินของเกษตรกร (ระยะสั้นและปานกลาง)

ปี 2510 - 2516

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516
1. ต้นเงินถึงกำหนด	1.2	99.4	291.8	545.1	665.9	769.9	871.4
2. ต้นเงินถึงกำหนดซึ่งได้รับชำระ	1.1	93.5	257.9	395.2	337.9	428.8	512.8
3. ต้นเงินชำระก่อนกำหนด ¹	8.4	25.3	35.9	41.8	47.3	59.7	97.6
4. ต้นเงินซึ่งถูกคดค้างเป็นหนี้	111.7	373.3	640.0	752.6	843.2	969.3	1,094.4
5. ต้นเงินซึ่งอนุมัติใหม่เป็นเวลา และเงินรายงวดระยะสั้น ปานกลางซึ่งอนุมัติใหม่ลดชำระ	0.1	4.9	29.3	139.6	316.1	324.8	302.9
6. ต้นเงินซึ่งเรียกคืน	—	1.0	4.6	16.0	33.4	20.0	56.0
7. รอยละของ 2 คอ 1	94.1	94.0	88.3	72.5	50.7	55.7	58.8
8. รอยละของ 5 คอ 1	5.9	4.9	10.0	25.6	47.5	42.2	34.8
9. รอยละของ 5 คอ 4	.1	1.3	4.6	18.6	37.5	32.8	27.6
10. รอยละของ 6 คอ 4	—	0.3	0.7	2.5	4.0	2.0	5.2

ที่มา : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

¹รายการ (3) "ต้นเงินชำระก่อนกำหนด" หมายความว่าเงินกู้หรือเงินรายงวดที่ถึงกำหนดชำระกันในปีต่อ ๆ ไปหลังจากปีรายงาน แต่โคชำระจริงทั้งหมดหรือบางส่วนในปีรายงาน

ข้อ 7 แห่งตารางที่ 13 แสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นและระยะปานกลาง ในปี 2510 เป็น 94.12% นับตั้งแต่ปีนี้มาความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรเริ่มลดลงจนในปี 2514 ความสามารถในการชำระหนี้เพียง 50.74% ของเงินคนที่ถึงกำหนด การที่ความสามารถในการชำระหนี้ลดต่ำลงเช่นนี้ เนื่องมาจากความเสียหายเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ ทำให้เกษตรกรไม่มีรายได้พอเพียงที่จะชำระหนี้ ทั้งนี้เป็นผลมาจากปี 2513 ซึ่งชำระหนี้ได้เพียง 72.49% ควบ กิ่งรายงานกิจการธนาคารประจำปี 2515²

"..... ตั้งแต่ฤดูพืชผล 2511/2512 เป็นต้นมามีภัยธรรมชาติซ้ำแล้วซ้ำอีก ซึ่งทำให้ความสามารถชำระหนี้ของเกษตรกรผู้ถูกรูดลงเป็นอันมาก กล่าวคือในฤดูพืชผล 2511/12 การผลิตข้าว ข้าวโพดและฝ้ายได้รับความเสียหายอย่างหนัก เนื่องจากฝนทิ้งระยะนานและศัตรูพืชรบกวน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตข้าวในภาคกลางมีโรคใบสีส้มระบาดร้ายแรง ต่อมาในฤดูพืชผล 2513/14 นำท่วมในหลายท้องที่และฝนตกหนักในระยะเก็บเกี่ยวและนวดข้าว ทั้งราคาข้าวในท้องที่ทั่วไปในฤดูขายข้าวปี 2514 ตกต่ำอย่างผิดปกติ ครั้นในฤดูพืชผล 2514/15 ในหลายท้องที่ฝนแล้งในคอนคนฤดู และฝนตกหนักในระยะเก็บเกี่ยวและนวดข้าวกับหนักกักกินข้าว....."

ควยเหตุนี้ในปี 2515 เกษตรกรยากความสามารถชำระคืนเงินกู้ได้เพียงร้อยละ 55.70 ของจำนวนเงินถึงกำหนด เมื่อจำนวนเงินกู้ที่ได้รับชำระคืนน้อยลงกว่าที่ควรจะเป็น ทำให้จำนวนเงินกู้อยู่ค้างชำระสูงขึ้นนับตั้งแต่ปี 2514 เป็นต้นมา

ส่วนการชำระเงินกู้ระยะยาวเพื่อชำระหนี้สินเดิมนั้น ไม่อาจทราบคนเงินถึงกำหนดของแต่ละสัญญาได้ เนื่องจากระยะเวลาและเงื่อนไขในการกู้แตกต่างกันไปสำหรับลูกหนี้แต่ละคน

² ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, รายงานกิจการ งบคุณบัญชี กไรและขาดทุนประจำปี 2515 (โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, พระนคร 2515) หน้า 7

1.3.3 ต้นทุนที่ลดยกเป็นหนี้เมื่อสิ้นปี

เมื่อคำนวณต้นทุนเงินกู้แต่ละประเภทที่ค้างชำระตอนสิ้นปีตลอดระยะเวลา 7 ปี ปรากฏว่ายกค่างชำระสูงขึ้นเป็นลำดับในแต่ละปี ดังจะเห็นได้จากร้อยละที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ดังตารางที่ 14 โดยเฉพาะในปี 2511 ยกค่างชำระเพิ่มขึ้นถึง 2 เท่าตัวของยอดหนี้ค่างชำระปี 2511 และโคสะสมทวีจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ มากบางนอยบาง จนในปี 2516 ยอดหนี้ค่างชำระสูงกว่าปี 2515 10.86% แสดงให้เห็นว่าธนาคารพยายามเร่งรัดหนี้เกาที่ค้างชำระให้เสร็จสิ้น และพยายามปล่อยเงินกู้ระหว่างปีอย่างรัดกุมที่สุด มิให้เงินทุนจมอยู่ในมือผู้กู้มากเกินไป

1.3.4 การขายลดวงตั๋วสัญญาใช้เงินแก่ธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารได้รับความอนุเคราะห์จากธนาคารแห่งประเทศไทย ในการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินอันเนื่องมาจากการผลิตทางเกษตรกรรมเป็นคราว ๆ เพื่อช่วยให้ธนาคารมีทุนหมุนเวียนระยะสั้นเพิ่มขึ้นจากเงินกองทุนปกติ ธนาคารได้รับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินจากเกษตรกรนับแต่ปี 2511 เป็นต้นมาจนเมื่อสิ้นปี 2516 เป็นจำนวนเท่ากับ 888.0 ล้านบาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 15

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
 คนเงินที่ลูกค้าเป็นหนี้เมื่อสิ้นปี

พ.ศ. 2510 - 2516

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516	รวมยอด เงินทั้งหมด	% ของเงิน
1. เงินระยะสั้นเพื่อผลิตผล หลักในท้องที่	44.8	144.0	301.8	362.3	395.7	448.6	497.3	2,194.4	45.56
2. เงินระยะสั้นเพื่อการอื่น	7.5	23.5	51.9	72.7	90.3	121.1	126.8	493.9	10.25
รวมเงินระยะสั้น	52.3	167.5	353.7	435.0	486.0	569.7	624.1	2,688.3	55.81
3. เงินระยะปานกลาง	59.4	205.8	285.9	317.6	357.3	419.7	470.3	2,115.9	43.92
4. เงินระยะยาวเพื่อชำระ หนี้สินเดิม ไถ่ถอนที่ดินการ เกษตร	-	-	0.8	1.1	2.0	4.4	4.5	12.8	2.66
รวมทั้งหมด	111.7	373.3	640.4	753.7	845.3	993.8	1,098.9	4,817.0	100.00

ที่มา : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15
การขายลขวางตัวสัญญาไ้เงินแกธนาคารแห่งประเทศไทย
ปี 2511 - 2516

ปี	จำนวนตัวสัญญาไ้เงินที่นำไป ขายธนาคารแห่งประเทศไทย	จำนวนจ่ายชำระคืนตาม ตัวสัญญาไ้เงิน	จำนวนหนี้คางชำระธนาคาร แห่งประเทศไทยเมื่อสิ้นปี
2511	74.2	8.4	65.8
2512	130.0	65.8	130.0
2513	129.7	130.0	129.7
2514	76.3	206.0	206.0
2515	200.2	15.5	184.7
2516	277.6	20.8	256.8
รวม	888.0	446.5	256.8

ที่มา : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

จากตารางที่ 15 แสดงว่าธนาคารได้ขายตัวสัญญาไ้เงินเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปีนับตั้งแต่ปี 2511 เป็นต้นมา ยกเว้นในปี 2514 ซึ่งเป็นฤกการผลิตไม่ปกติอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติและราคาพืชผลตกต่ำ กังกล่าวไว้ในเหตุผลในการชำระคืนเงินกูในขอ 3.2 ธนาคารจึงขายลตัวสัญญาไ้เงินเพียง 76.3 ลานบาท แดหลังจากปี 2514 เป็นต้นมา จำนวนตัวสัญญาไ้เงินโคสูงชันตามลำดับ คือในปี 2515 จำนวน 200.2 ลานบาท และปี 2516 จำนวน 277.6 ลานบาท ซึ่งทั้ง 2 ปีนี้ธนาคารได้รับซื้อตัวสัญญาไ้เงินระหว่างรอการขายผลิตผลจากเกษตรกรควย คือในปี 2515 จำนวน 2.7 ลานบาท และในปี 2516 จำนวน 0.9 ลานบาท อย่างไรก็ตามธนาคารได้ไถถอนตัวสัญญาไ้เงินระหว่างรอขายผลิตผลในทั้ง 2 ปีเสร้จสิ้นแล้คงเหลือแต่ตัวสัญญาไ้เงินโดยปกติที่คางชำระมาถึงสิ้นปี 2516 จำนวน 441.5 ลานบาท

1.3.5 เงินระหว่างรอการขายผลิตผล

เพื่อขจัดปัญหาในคานาราคาพืชผลตกต่ำครั้งที่เคยเกิดขึ้นในปี 2514 ธนาคารจึงดำเนินการรับจำนำข้าวจากเกษตรกร โดยเริ่มทดลองดำเนินงานในปี 2515 ใน 22 อำเภอ ที่ผลิตข้าวมากของ 9 จังหวัด คือ อุดรธานี, สุกครบุรี, ฉะเชิงเทรา, ลพบุรี, ชัยนาท, นครสวรรค์, พิจิตร, เพชรบูรณ์ และนครราชสีมา เกษตรกรนำข้าวเปลือกมาจำนำธนาคารมีจำนวน 707 คน จำนวนเงินกู้ออขายข้าวรวม 4,446,384.- บาท เงินส่วนเฉลี่ยคนละ 6,290.- บาท จำนวนจำนำรวม 7,132 เกวียน จำนำเฉลี่ยคนละ 10 เกวียน ถ้าเปรียบเทียบกับเกษตรกรในท้องที่เดียวกันแต่ไม่ได้จำนำข้าวกับธนาคาร ปรากฏว่าเกษตรกรผู้จำนำข้าวกับธนาคารจะได้อะไรจากการจำนำข้าวกับธนาคารสูงกว่า ดังรายละเอียดต่อไปนี้³

	<u>ไม่ได้จำนำข้าวกับธนาคาร</u>	<u>จำนำข้าวกับธนาคาร</u>
ขายข้าวได้ในเดือน	มีนาคม	เมษายน - กันยายน
ราคาขายข้าวเปลือกโดยเฉลี่ยต่อเดือน	810.- บาท	1,047.- บาท
<u>หัก</u> ค่าใช้จ่ายในการจำนำข้าวโดยเฉลี่ยต่อเกวียน		<u>(34.-)</u>
		1,013.- บาท
ถ้าไม่จำนำข้าวจะขายได้เกวียนละ		<u>810.- บาท</u>
กำไรสุทธิจากการจำนำข้าวเฉลี่ยต่อเกวียน		<u><u>203.- บาท</u></u>

ในปี 2516 ปรากฏว่าราคาข้าวเปลือกสูงตั้งแต่ต้นฤดูเก็บเกี่ยว ธนาคารรับจำนำข้าวน้อยกว่าปีที่แล้วโดยธนาคารออกตั๋วสัญญาใช้เงินเพื่อรอการขายผลิตผลจำนวน 0.9 ล้านบาทเท่านั้น และได้ถอนตั๋วสัญญาใช้เงินดังกล่าวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

1.4 การให้สินเชื่อแก่สหกรณ์การเกษตร

1.4.1 การจ่ายเงินกู้ให้สหกรณ์การเกษตร

ธนาคารให้สินเชื่อแก่สหกรณ์การเกษตร 5 ประเภทดังแสดงไว้ในตารางที่ 16 จะเห็นได้ว่าจำนวนสหกรณ์น้อยลงตามลำดับ คือในปี 2510 จำนวนสหกรณ์ที่ขอกู้จากธนาคาร 9,609 แห่ง และไต่ลดลงมาจนในปี 2516 มีเพียง 651 แห่งเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากในปี 2514 ได้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการจัดตั้งสหกรณ์ใหม่ โดยให้สหกรณ์หาทุนซึ่งมีขนาดเล็กและดำเนินงานไม่ไกลผลก็มาควบเข้ากันจนกระทั่งเป็นเป็นสหกรณ์ใหม่เพื่อการดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นจำนวนเงินกู้ที่สหกรณ์ได้รับในปีหลัง ๆ จึงสูงกว่าจำนวนเงินกู้ในปีแรก ๆ ดังจะเห็นได้จากเงินกู้ตัวเฉลี่ยแต่ละปีที่สหกรณ์แต่ละแห่งจะได้รับปรากฏว่าในปี 2510 ได้รับเงินกู้สหกรณ์ละ 120,610.- บาท จำนวนเงินกู้ตัวเฉลี่ยสูงขึ้นตามลำดับในปีต่อ ๆ มาจนในปีสุดท้ายเงินกู้ตัวเฉลี่ยแห่งละ 3,766,820.- บาท

ถ้าเปรียบเทียบการจ่ายเงินกู้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกับธนาคารเพื่อการสหกรณ์เดิมในรอบ 7 ปีท้าย คือ การให้กู้ของธนาคารเพื่อการสหกรณ์เดิมระหว่างปี 2503 - 2509 จำนวน 377.1 ล้านบาท และการให้กู้ของธนาคารใหม่ระหว่างปี 2510 - 2516 จำนวน 1,197.3 ล้านบาท ปรากฏว่าวงเงินกู้ของธนาคารใหม่สูงกว่าธนาคารเก่าถึง 814.2 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นเกือบ 3 เท่าตัว

1.4.2 การดำเนินงานเงินกู้ของสหกรณ์การเกษตร

การดำเนินงานเงินกู้ของสหกรณ์การเกษตรกับธนาคารปรากฏตามตารางที่ 17

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
การดำเนินงานเงินกู้ตามสหกรณ์การเกษตร

พ.ศ. 2510 - 2516

หน่วย : ล้านบาท

ประเภทของ สหกรณ์	2510		2511		2512		2513		2514		2515		2516	
	จำนวน	เงินกู้	จำนวน	เงินกู้	จำนวน	เงินกู้	จำนวน	เงินกู้	จำนวน	เงินกู้	จำนวน	เงินกู้	จำนวน	เงินกู้
1. สหกรณ์หาทุน	9,579	114.8	9,404	117.8	7,722	108.4	2,971	121.7	182	22.6	120	2.7	98	1.6
2. ชุมชุมสหกรณ์การ ธนากิจ	2	0.2	2	5.1	2	6.2	2	5.6	2	4.5	2	8.3	2	7.3
3. สหกรณ์เครดิตเพื่อ ผลิตกรรม	10	7.1	13	10.9	15	12.8	20	16.0	29	24.3	33	28.3	47	33.8
4. สหกรณ์ซึ่งจดทะเบียน ใหม่ โดยการควบ สหกรณ์หาทุนเข้ากัน	-	-	-	-	48	1.6	230	24.1	358	96.9	367	144.5	372	153.1
5. สหกรณ์การบริการ (บำรุงที่ดิน)	12	2.5	12	1.4	10	0.4	6	0.1	69	15.7	106	40.3	128	49.4
6. สหกรณ์การเกษตรอื่น	6	.4	5	0.1	6	-	6	-	6	-	4	-	4	-
รวม	9,609	125.0	9,436	135.3	7,803	129.4	3,235	167.5	646	164.0	632	224.6	651	245.2
7. เงินกู้เฉลี่ยต่อสหกรณ์	120,160		147,340		165,910		517,960		2,539,320		3,554,270		3,766,820	

ที่มา : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ตารางที่ 17
การดำเนินงานเงินกู้ยืมสหกรณ์การเกษตร
ปี 2510 - 2516

หน่วย : ล้านบาท

ปี	เงินกู้ยืมสหกรณ์ เป็นหนี้ในปี	จ่ายเงินระหว่างปี		รวมเงินกู้ใน ระหว่างปี	ชำระหนี้ใน ระหว่างปี	เงินกู้ยืมมีสหกรณ์ เป็นหนี้เมื่อสิ้นปี
		คนเงิน	คอกเบี้ยทบต้น 3 เดือน			
2510	207.8	125.0	18.7	143.8	92.4	259.2
2511	259.2	135.3	23.6	159.9	129.1	289.0
2512	295.7	129.4	25.0	154.5	132.7	317.6
2513	317.6	167.6	30.5	198.0	106.5	409.2
2514	409.2	164.0	39.4	203.4	73.2	539.4
2515	539.4	224.6	52.0	276.7	134.6	681.5
2516	681.5	245.2	61.3	309.8	203.2	784.7

ที่มา : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

เนื่องจากไม่อาจทราบถึงความสามารถชำระหนี้เมื่อถึงกำหนดของสหกรณ์ใดตลอด
7 ปี ดังนั้น เท่าที่จะคำนวณได้คือการหารยอดชำระหนี้สะสมต่อยอดเงินกู้สะสม
รวมของสหกรณ์ทุกแห่งในแต่ละปีนำไปเปรียบเทียบกับสัดส่วนของเกษตรกรที่ขอกู้เงินจาก
ธนาคารโดยตรงทั้งตัวเลขในตารางที่ 18

ตารางที่ 18

เปรียบเทียบการชำระหนี้ระหว่างสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกร
ที่มีคณาการ

พ.ศ. 2510 - 2516

หน่วย : ล้านบาท

ปี	เงินกู้ให้สหกรณ์การเกษตร			เงินกู้ให้เกษตรกรโดยตรง		
	1 เงินกู้สะสม	2 รับชำระหนี้ สะสม	3 ร้อยละ ของ2/1	4 เงินกู้สะสม	5 รับชำระหนี้ สะสม	6 ร้อยละ ของ4/3
2510	332.8	92.4	27.76	121.2	9.5	7.84
2511	468.1	221.5	47.31	501.5	128.4	25.60
2512	597.5	354.2	59.28	1,064.2	424.0	39.85
2513	765.1	460.7	60.21	1,627.5	874.0	53.71
2514	929.1	533.9	57.46	2,136.7	1,291.7	60.46
2515	1,153.7	668.5	57.93	2,807.6	1,814.2	64.62
2516	1,398.9	871.7	62.24	3,581.3	2,480.1	69.29

ที่มา : คำนวณจากตารางที่ 11, 12 และ 17

จะเห็นได้ว่าในระหว่างปี 2510-2513 ธนาคารได้รับเงินชำระหนี้ (สะสม) จากสหกรณ์การเกษตรในอัตราที่สูงกว่าจากเกษตรกรโดยตรง ทั้งนี้เนื่องจากธนาคารเริ่มให้เงินกู้แก่เกษตรกรโดยตรง และอยู่ในระยะการขยายงาน ความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรลูกคาของธนาคารจึงน้อยกว่าสมาชิกของสหกรณ์ซึ่งดำเนินงานมาก่อน อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ปี 2514 เป็นต้นมาสหกรณ์การเกษตรกลับชำระหนี้คืนได้น้อยกว่าเกษตรกรโดยตรง เนื่องจากสหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ (ยกเว้นสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรม) ใหญ่เงินระยะปานกลางในอัตราที่สูงกว่าการให้เงินระยะสั้น ซึ่งตรงกันข้ามกับการจัดสรรเงินกู้การเกษตรของธนาคารทั้งรายละเอียดในตารางที่ 19

ตารางที่ 19

เปรียบเทียบการจัดสรรเงินกู้ของสหกรณ์การเกษตรและ ธ.ก.ส.

พ.ศ. 2515

หน่วย : ล้านบาท

ประเภท	จำนวน สหกรณ์	จำนวน สมาชิก	เงินกู้ระยะสั้น			เงินกู้ระยะปานกลาง		
			จำนวน สัญญา	จำนวน เงินกู้	% ของจำนวน เงินกู้	จำนวน สัญญา	จำนวน เงินกู้	% ของจำนวน เงินกู้
1. สหกรณ์ 6 ประเภท	626	254,144	20,808	56.0	26.48	28,884	155.5	73.52
2. ธนาคารเพื่อ การเกษตร และสหกรณ์ การเกษตร		271,789	161,572	469.1	70.18	52,765	199.3	29.82

ที่มา : คำชี้แจงเรื่องข้อสังเกตของนักวิชาการทั้งสามท่านเกี่ยวกับ

ธ.ก.ส. ยังไม่ถูกต้อง

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

26 กันยายน 2516

การที่สหกรณ์การเกษตรใหญ่เงินระยะปานกลางมากกว่าระยะสั้นนี้เอง จึงทำให้
การจ่ายเงินกู้น้อยกว่าการชำระคืนของลูกคณาการโดยตรง เนื่องจากเงินกู้ระยะ
ปานกลางเป็นรายจ่ายลงทุนซึ่งให้ประโยชน์แก่กิจการนานกว่า 1 ปีขึ้นไป เพราะฉะนั้น
รายได้ที่เกิดจากเงินกู้ระยะปานกลางจึงมีอัตราการหมุนเวียนช้ากว่ารายได้จากเงินกู้ระยะ
สั้น ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์น้อยกว่าของลูกคณาการ ซึ่ง
กระทบกระเทือนการจ่ายเงินกู้ของสหกรณ์ต่อธนาคารไปด้วย

หลักฐานที่สนับสนุนขอเท็จจริงที่กล่าวข้างต้นนี้ ปรากฏในรายงานการตรวจสอบบัญชีของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์⁴ ในปี 2514 สมาชิกชำระคืนเงินกู้ต่อสหกรณ์เท่ากับ 43.78% ของเงินกู้ถึงกำหนดชำระ และในปี 2515 ชำระคืนได้ 43.18 ของเงินกู้ถึงกำหนดชำระ ทั้งนี้ต่ำกว่าการชำระคืนเงินกู้ของลูกคณาการทั้ง 2 ปี (ในปี 2514 ลูกคณาชำระคืนได้ 50.74% และในปี 2515 เป็น 55.70%) ส่วนรายงานเกี่ยวกับการชำระคืนเงินกู้ในปีอื่น ๆ ก่อนหน้านี้ยังไม่ได้มีการรวบรวมไว้

1.4.3 บริการสินเชื่อคานอื่น ๆ

ธนาคารจะรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินจากสหกรณ์ตามข้อบังคับฉบับที่ 15 นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 เป็นต้นมาจนถึงปี 2516 สหกรณ์ไม่ได้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินแต่ประการใด

สำหรับการให้เงินเพื่อขายผลิตผล เริ่มทดลองดำเนินงานในปี 2516 ที่สหกรณ์พระพุทธรบาทสระบุรี จำนวนเงินกู้เครดิตเงินสดเท่ากับ 534,600.- บาท

1.5 กำไรในการให้สินเชื่อการเกษตร

จากการดำเนินงานของธนาคารนับแต่ปี 2510 จนถึงปี 2516 กิจการสามารถหากำไรจากการให้สินเชื่อการเกษตรเพิ่มขึ้นทุกปี จนถึงปี 2512 อัตรากำไรสูงสุดเป็นร้อยละ 39.20 ของรายได้จากการให้กู้ทั้งหมด ต่อจากปี 2512 อัตรากำไรเริ่มลดลงจนถึงปี 2516 เป็นร้อยละ 21.13 ดังตารางที่ 20

⁴ รายงานสถิติการเงินของสหกรณ์การเกษตรประจำปี 2514 - 2515 กองประมวลบัญชี กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตารางที่ 20

งบกำไรขาดทุน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ประจำปี 2510 - 2516

หน่วย : ล้านบาท

	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516
รายได้จากการใหญ่							
ดอกเบี้ยรับจากเกษตรกร	5.2	28.6	58.5	79.7	95.2	108.4	123.3
ดอกเบี้ยรับจากสหกรณ์การเกษตร							
รวม	18.7	23.4	25.0	30.6	39.4	52.2	61.3
หัก ต้นทุนโดยตรง							
(ดอกเบี้ยจ่ายทุกประเภท)	6.6	12.5	24.3	33.2	34.5	36.1	47.3
กำไรเบื้องต้น	17.3	39.5	59.2	77.1	100.1	124.5	137.3
หัก ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	10.1	22.6	26.5	48.8	71.1	86.6	98.3
กำไรสุทธิก่อนรวมรายได้อื่น	7.1	16.9	32.7	28.3	29.0	37.9	39.0
รอยละของต้นทุนโดยตรงต่อรายได้ทั้งหมด	27.7	24.0	29.0	30.4	25.6	22.5	25.6
รอยละของค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อรายได้ทั้งหมด	42.4	43.5	31.8	44.0	52.8	53.9	53.3
รอยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ทั้งหมด	29.9	32.5	39.2	25.6	21.6	23.6	21.1

ที่มา : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

การที่อัตรากำไรสุทธิเริ่มลดลงในปีหลัง ๆ เนื่องจากธนาคารเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี นับแต่ปี 2510 เป็นต้นมา ยกเว้นค่าใช้จ่ายดำเนินงานในปี 2513 ซึ่งมีเพียง 26.51 ล้านบาท หรือร้อยละ 31.75 ของรายได้ทั้งหมด แต่ในปีต่อ ๆ มา ค่าใช้จ่ายดำเนินงานสูงขึ้นตามลำดับ จนถึงปี 2516 อัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้รวมเป็น 53.3 ซึ่งต่ำกว่าอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานปี 2515 (53.9) เพียงเล็กน้อย

ต้นทุนโดยตรงในการให้สินเชื่อแก่คอกเบี้ยจ่ายสำหรับเงินกู้, เงินฝากของธนาคารอื่น ๆ คอกเบี้ยหมุนระยะยาว และอัตราส่วนลดในการขายลดช่วงตัวสัญญาใช้เงินแก่ธนาคารแห่งประเทศไทย ถ้าจะพิจารณาถึงแนวโน้มแห่งต้นทุนโดยตรง แม้อาจมีเงินจะสูงขึ้นเป็นลำดับทุกปี แต่เมื่อเทียบอัตราส่วนร้อยละกับรายได้แล้ว ต้นทุนโดยตรงมีอัตราขึ้น ๆ ลง ๆ ในช่วง 25 - 27% ของรายได้ทั้งหมด (ยกเว้นอัตราต้นทุนในปี 2513 ซึ่งเท่ากับ 30.4%)

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่ากำไรสุทธิในการดำเนินงานจะสูงหรือต่ำขึ้นโดยตรงกับการควบคุมค่าใช้จ่ายดำเนินงานเป็นสำคัญ เพราะเมื่อคำนวณค่าใช้จ่ายดำเนินงานแล้วเฉลี่ยของการดำเนินงาน 7 ปี เท่ากับ 52.01 ล้านบาท หรือเท่ากับ 48.0% ของรายได้เฉลี่ยปีละ 107.09 ล้านบาท สัดส่วนนี้เกือบครึ่งหนึ่งของรายได้รวม ส่วนต้นทุนโดยตรงเฉลี่ยเป็นจำนวนเพียง 27.80 ล้านบาท หรือเท่ากับ 25.9% ของรายได้รวมเท่านั้น หรืออาจกล่าวได้ว่าต้นทุนโดยตรงเกือบเป็นครึ่งหนึ่งของค่าใช้จ่ายดำเนินงาน

ธนาคารได้ประเมินต้นทุนการดำเนินงานตั้งแต่ปี 2511 - 2515 โดยแยกเป็นต้นทุนการดำเนินงานของสำนักงานใหญ่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการให้เงินกู้แก่สหกรณ์การเกษตร และต้นทุนการดำเนินงานของสาขาในการให้เงินกู้แก่เกษตรกรโดยตรง (สาขายังไม่ได้รับภาระจากการจัดสรรค่าใช้จ่ายดำเนินงานของสำนักงานใหญ่ ค่าใช้จ่ายที่นำมาคิดเป็นต้นทุนจึงเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานของสาขาโดยตรง) ดังแสดงในตารางที่ 21 เป็นต้นทุนการดำเนินงานที่เกิดขึ้นในการให้เงินกู้ (คงเหลือเฉลี่ยรายเดือน) 100.- บาท

ตารางที่ 21
สรุปอัตราส่วนต้นทุนดำเนินงานต่อจำนวนเงินในทุกรายปี
ปี 2511 - 2515
(อัตราส่วนรวม)

ปี	อัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อยอดเงินใน กองเหลือถัวเฉลี่ย (สำนักงานใหญ่)			อัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อยอดเงินใน กองเหลือถัวเฉลี่ย (55 สาขา)		
	คอกเบี้ยจ่าย	ค่าใช้จ่าย ดำเนินงาน	ยอดรวม	คอกเบี้ยจ่าย	ค่าใช้จ่าย ดำเนินงาน	ยอดรวม
2511	2.57	6.47	9.04	2.01	6.12	8.13
2512	3.50	5.45	8.95	2.73	5.43	8.16
2513	4.00	2.71	6.71	2.79	5.80	8.59
2514	3.02	2.47	5.49	2.58	7.46	10.04
2515	2.25	2.57	4.82	2.47	7.66	10.13

ที่มา : กองบัญชี ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายดำเนินงานรวมของสำนักงานใหญ่กับสาขาแล้วปรากฏว่า ค่าใช้จ่ายดำเนินงานรวมของสำนักงานใหญ่น้อยกว่าของสาขา เนื่องจากคอกเบี้ยจ่ายที่เสียไปมีแนวโน้มลดลงในปีหลัง ส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินงานในปีแรก ๆ ยังสูงมากเนื่องจากเพิ่งก่อตั้งธนาคารมีค่าใช้จ่ายลงทุนมาก แต่ในปีต่อ ๆ มาเริ่มลดลงตามลำดับจนในปี 2515 ค่าใช้จ่ายสูงขึ้นกว่าปี 2514 เล็กน้อย

ในทางตรงกันข้าม ค่าใช้จ่ายดำเนินงานของสาขากลับเพิ่มขึ้นในปีหลัง ๆ เนื่องจากขยายงานในสาขาในปีหลัง ๆ อย่างรวดเร็ว เมื่อเปิดสาขามากขึ้นก็ปล่อยเงินกู้มากขึ้น ดอกเบี้ยจ่ายจึงสูงตามไปเลย แต่ใน 2 ปีหลังเริ่มลดลงเป็นร้อยละ 2.58 และ 2.47 ตามลำดับ การที่ดอกเบี้ยจ่ายลดลงนี้ไม่ได้ทำให้ต้นทุนรวมลดลงไปเลย ทั้งนี้เนื่องจากค่าใช้จ่ายดำเนินงานที่สูงขึ้น เป็นร้อยละ 7.46 ในปี 2514 และเป็นร้อยละ 7.66 ในปี 2515 ของการจ่ายเงินทุก 100.- บาท

เท่าที่กล่าวมาเป็นการพิจารณาถึงต้นทุนดำเนินงานกับจำนวนเงินกู้ด้วยเฉลี่ย ถ้านำไปคำนวณหาจำนวนเงินกู้, ดอกเบี้ยรับ, ค่าใช้จ่ายรวมและกำไรขาดทุนทั้งหมดด้วยเฉลี่ยต่อลูกค้า (เกษตรกรโดยตรง) แต่ละคน จะปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 22

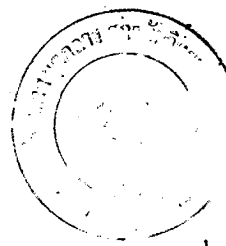
ตารางที่ 22

การประเมินผลการดำเนินงานของสาขา (55 สาขา)

ปี 2511 - 2515

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
ปี	ด้วยเฉลี่ยเงินใน คอลลูกคามาก	ด้วยเฉลี่ยพนักงาน สินเชื่อที่คอลลูกคามาก	ด้วยเฉลี่ยดอกเบี้ย รับคอลลูกคามาก	ด้วยเฉลี่ยค่าใช้จ่าย คอลลูกคามาก	ด้วยเฉลี่ยกำไรขาดทุน คอลลูกคามาก
2511	3,864	301	296.30	224.50	71.80
2512	3,878	317	354.94	252.36	102.61
2513	3,938	242	417.12	301.94	115.18
2514	3,923	210	443.92	373.62	70.30
2515	3,971	233	433.26	373.13	60.13

ที่มา : กองบัญชี ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ขอพิจารณาการประเมินผลเรียงลำดับดังนี้คือ

- (1) จำนวนเงินใหญ่ตัวเฉลี่ยต่อลูกคาผูกสูงขึ้นเป็นลำดับ นับตั้งแต่ปี 2511 จนถึงปี 2515 ยอดเงินผูกเป็น 3,971.- บาท ต่อผูก 1 ราย
- (2) พนักงานสิ้นเชื่อที่ควบคุมลูกคา ในปีแรกพนักงานรับผิดชอบลูกคามากในปี 2512 อัตราเป็น 1 : 317 ต่อมาตกลงเหลือในปี 2515 อัตรา 1 : 233
- (3) ดอกเบี้ยรับตัวเฉลี่ยต่อลูกคาผูก ธนาคารได้รับดอกเบี้ยสูงขึ้นตามลำดับจากปี 2511 จำนวน 296.30 บาท เป็น 433.26 บาท เนื่องจากธนาคารมีลูกคาผูกมากขึ้นประการหนึ่ง และผูกหนึ่งรายเงินจากธนาคารตั้งแต่ 2 ประเภทขึ้นไปอีกประการหนึ่ง
- (4) ค่าใช้จ่ายตัวเฉลี่ยต่อลูกคาผูก เมื่อรวมต้นทุนโดยตรงหรือดอกเบี้ยจ่ายกับค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อลูกคาผูกหนึ่งราย ปรากฏว่าค่าใช้จ่ายของผูกสูงขึ้น โดยเฉพาะในปี 2514 ค่าใช้จ่ายสูงที่สุดเท่ากับ 373.62 บาท เนื่องจากในปีนั้นเกษตรกรประสบภัยธรรมชาติ และราคาพืชตกต่ำ ทำให้ธนาคารต้องเสียค่าใช้จ่ายในการติดตามหนี้ และในการสอบสวนขอเท็จจริงเพื่ออนุมัติให้ลูกคาผูกชำระหนี้ และต่อมาก็มีผลกระทบระเทือนถึงค่าใช้จ่ายดำเนินงานของปี 2515 ซึ่งลดลงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น
- (5) กำไรขาดทุนตัวเฉลี่ยต่อลูกคาผูก เป็นผลลัพธ์จากข้อ (3)-(4) จะเห็นได้ว่ากำไรเพิ่มขึ้นตามลำดับใน 3 ปีแรก (2511 - 2513) นับจากปี 2514 ลงมา กำไรขาดทุนเริ่มลดลงจนเหลือเพียง 60.13 บาทต่อผูกหนึ่งราย ทั้งนี้เนื่องมาจากค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าดอกเบี้ยรับที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเปรียบเทียบรอยละที่เพิ่มขึ้นของรายได้และรายจ่ายได้ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

	อัตราส่วนรอยของรายได ที่เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว	อัตราส่วนรอยของรายจ่าย ที่เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว
ปี 2511	100	100
2512	19.79	12.40
2513	17.51	19.64
2514	6.42	23.73
2515	-2.41	-0.14

จะเห็นได้ว่านับตั้งแต่ปี 2513 เป็นต้นมา อัตราค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นสูงกว่าอัตรารายได
ที่เพิ่มขึ้น และในปี 2515 พยายามลดค่าใช้จ่ายลงได้บ้างเล็กน้อย แต่รายไดกลับน้อยกว่าปี
2514 ทำให้จำนวนกำไรต่อลูกคายน้อยกว่าในปีแรก ๆ

1.6 จุดเสมอตัวในการดำเนินงานสินเชื่อเกษตร (เกษตรกรโดยตรง)

ในการหาจุดเสมอตัวของธนาคารเมื่อปี 2515 ปรากฏว่าธนาคารเสมอตัว
ณ รัศมีรายได 90,031,760.- บาท จำนวนเงินใหญ่ 769,743,526.- บาท และมี
จำนวนลูกคายน้อยเท่ากับ 207,478 คน เมื่อค่าใช้จ่ายคงที่เท่ากับ 71,051,667.51 บาท
และส่วนชดเชยต้นทุนคงที่และกำไรสุทธิ (Contribution Margin) เท่ากับ 79.17%
ครารายไดที่ค่าใช้จ่ายคงที่และ Contribution Margin ไม่เปลี่ยนแปลง ธนาคารยอม
มีกำไรเพิ่มขึ้นเมื่อใหญ่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามจุดเสมอตัวดังกล่าวนี้เป็นตัวแทนของสาขาทั้งหมด
ถ้าพิจารณาสาขาแต่ละแห่งย่อมมีจุดเสมอตัวต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดและระยะเวลาของการกำ
เนินงาน สาขาที่เพิ่งเปิดดำเนินการใหม่ยอมมีค่าใช้จ่ายคงที่มาก และมี Contribution
Margin น้อย บางครั้งอาจจะไม่ชดเชยค่าใช้จ่ายคงที่ซึ่งได้รับการจัดสรรสำหรับปีแรก ๆ
ได้

2. ผลการดำเนินงานสินเชื่อการเกษตรของธนาคารพาณิชย์ แบ่งได้เป็น

2.1 การให้สินเชื่อการเกษตรโดยตรง มี ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ธนาคารกสิกรไทย จำกัด และธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด

2.2 การให้สินเชื่อการเกษตรร่วมกับสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (ร.พ.ช.) มี ธนาคารกรุงเทพ จำกัด, ธนาคารกสิกรไทย จำกัด, ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด, ธนาคารกรุงไทย จำกัด และธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด

2.1 การให้สินเชื่อการเกษตรโดยตรง

2.1.1 ห้องที่ดำเนินงาน

ขณะนี้ (พ.ศ. 2516) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด เปิดห้องที่ดำเนินงานค่านี้นี้มากที่สุดในบรรดาธนาคารพาณิชย์ คือ 26 สาขา ส่วนธนาคารกสิกรไทยกำลังอยู่ระหว่างขยายห้องที่ดำเนินงานจำนวน 18 สาขา ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัดดำเนินงานเพียง 9 สาขาเท่านั้นและไม่มีที่ทำการขยายงานค่านี้อีก

2.1.2 ประเภทของสินเชื่อการเกษตร

ธนาคารทั้ง 3 แห่งให้สินเชื่อการเกษตรระยะสั้นและระยะปานกลางเป็นส่วนใหญ่ โดยมีระเบียบการให้และข้อกำหนดต่าง ๆ คล้ายคลึงกับที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 6 นอกจากนี้ธนาคารกสิกรไทยได้เปิดบริการสินเชื่อระยะปานกลางสำหรับสวนส้ม ซึ่งธนาคารเปิดดำเนินงานในห้องที่ ๆ ผลิตส้มเท่านั้น โดยธนาคารให้เงินไปลงทุนในรูปของเครื่องมือการเกษตรที่จำเป็นในการทำสวนส้ม รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาในระหว่างที่ยังไม่ได้อผลผลิต ระยะเวลาของเงินกู้ไม่เกิน 5 ปี อัตราดอกเบี้ย 12% (ไม่ทบต้น)

2.1.3 การให้เงินกู้แก่เกษตรกร

เงินกู้ที่ธนาคารให้เกษตรกรโดยตรงนั้นให้แก่เกษตรกรรายบุคคลและเป็นรายกลุ่ม ตารางที่ 23 แสดงถึงการให้เงินกู้ตลอด 7 ปีของธนาคารทั้ง 3 แห่ง

ตารางที่ 23

การให้เงินกู้แก่เกษตรกรของธนาคารพาณิชย์

พ.ศ. 2510 - 2516

หน่วย : ล้านบาท

ธนาคาร	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516	ยอดรวม
กรุงเทพ จำกัด	62.8	92.9	123.5	93.0	77.1	91.5	97.8	638.6
กสิกรไทย จำกัด	-	0.9	2.9	6.1	11.0	24.3	31.9	77.1
กรุงศรีอยุธยา จำกัด	0.5	2.3	3.5	13.1	15.2	12.2	6.5	53.2
รวม	63.3	96.1	129.9	112.2	103.3	128.0	136.2	768.9

จะเห็นได้ว่าธนาคารกรุงเทพ ให้สินเชื่อการเกษตรมากที่สุดรวม 638.6 ล้านบาท รองลงมาคือธนาคารกสิกรไทย และธนาคารกรุงศรีอยุธยา ตามลำดับ เป็นที่ตั้งเขตธนาคารศรีอยุธยาเริ่มให้สินเชื่อลดลงเป็นลำดับนับตั้งแต่ พ.ศ. 2514 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2516) ทั้งนี้เนื่องจากธนาคารประสบปัญหาเรื่องการติดตามชำระหนี้และเรื่องค่าใช้จ่ายบริหารสูง ทำให้ผู้บริหารชั้นสูงของธนาคารไม่ปล่อยสินเชื่อสูงเท่ากับปีก่อน ๆ

2.1.4 การรับชำระคืนเงินกู้จากเกษตรกร

ตารางที่ 24 แสดงการรับคืนเงินกู้จากเกษตรกรลูกธนาคารพาณิชย์

ทั้ง 3 แห่ง

ตารางที่ 24

การรับคืนเงินกู้จากเกษตรกรของธนาคารพาณิชย์

พ.ศ. 2510 - 2516

หน่วย : ล้านบาท

ธนาคาร	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516
กรุงเทพ จำกัด	36.8	63.4	86.4	95.2	85.2	79.1	86.2
กสิกรไทย จำกัด	-	0.9	2.9	1.4	2.4	7.5	13.7
กรุงศรีอยุธยา จำกัด	0.5	2.3	3.2	10.6	9.8	*	*

*ข้อมูลไม่เพียงพอ

ในการเปรียบเทียบหาความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรลูกธนาคารแต่ละแห่งทำได้ยาก เนื่องจากมีปัญหาเรื่องการบันทึกรายการทางบัญชีและการรวบรวมตัวเลขซึ่งไม่ตรงกัน บางแห่งบันทึกยอดรับคืนระหว่างปีที่เกิดเงินกู้ขึ้น ๆ บางแห่งแสดงยอดรับคืนเงินกู้สะสม ทำให้วิเคราะห์ไม่ได้ว่าเงินกู้ที่ไ้รับคืนนั้นเป็นเงินกู้ที่ไ้รับคืนจากเงินกู้ที่จ่ายในปีนั้นหรือเงินกู้ที่ค้างชำระมาแต่คนปี นอกจากนี้ข้อมูลของธนาคารบางแห่งไม่เพียงพอ จึงขอแสดงเฉพาะการรับคืนเงินกู้เปรียบเทียบยอดค้างชำระสิ้นปีของธนาคารกรุงเทพ จำกัด ดังตารางที่ 25

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25
การรับคืนเงินกู้ของธนาคารกรุงเทพ จำกัด
พ.ศ. 2510 - 2516

หน่วย : ล้านบาท

	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516
ตนเงินค่างชำระคืนปี	55.2	85.9	125.5	123.4	111.3	117.4	127.1
รับชำระหนี้เงินกู้	36.8	63.4	86.4	95.2	85.2	79.1	86.2
% ของยอดรับชำระหนี้ ต่อตนเงินค่างชำระคืนปี	66.72	73.78	68.87	77.19	76.59	67.34	67.82

ที่มา : ธนาคารกรุงเทพ จำกัด

จากตารางที่ 25 จะเห็นได้ว่าเกษตรกรลูกค้าธนาคารกรุงเทพจ่ายเงินกู้อยู่ละ 67% ของตนเงินค่างชำระคืนปี ซึ่งก็นับว่าเป็นความสามารถในการชำระหนี้ที่สูงพอสมควร เมื่อคำนึงถึงลักษณะจำกัดทางการผลิตซึ่งต่างจากธุรกิจอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม

2.1.5 การรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินจากเกษตรกร

ธนาคารกรุงเทพรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินจากเกษตรกรโรฝายจังหวัด นครราชสีมาในปี พ.ศ. 2512 จำนวนเงิน 118,900.- บาทเพียงปีเดียวเท่านั้น เนื่องจากธนาคารต้องเสียค่าใช้จ่ายในการบริหารสูงไม่คุ้มกับดอกเบี้ยที่ได้รับ ประกอบกับธนาคารมีทุนพอเพียงจึงไม่ได้รับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินจากเกษตรกรอีก

สำหรับธนาคารกสิกรไทยนั้นเพิ่งได้รับอนุมัติจากธนาคารแห่งประเทศไทยในการขายลดตั๋วสัญญาใช้เงินภายในวงเงิน 30 ล้านบาท ซึ่งจะเริ่มดำเนินงานออกตั๋วในปี พ.ศ. 2517

มีธนาคารกรุงศรีอยุธยาแห่งเดียวเท่านั้นที่ออกตั๋วสัญญาใช้เงินมากที่สุดคือ ประมาณ 80% ของเงินในหุ้นทั้งหมดของธนาคาร โดยเริ่มดำเนินงานคานนี้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2512 จนถึงปัจจุบัน

(พ.ศ. 2516) จำนวนที่ธนาคารขายลดวงตัวสัญญาใช้เงินแก่ธนาคารแห่งประเทศไทย
มีดังนี้

พ.ศ.	2512	2513	2514	2515
จำนวนเงิน (ล้านบาท)	1.7	8.4	7.9	2.5

2.1.6 กำไรในการดำเนินงานสินเชื่อการเกษตร

เนื่องจากธนาคารกรุงเทพเป็นธนาคารแห่งเดียวเท่านั้นที่ได้คำนวณ
หากำไรในการดำเนินงานสินเชื่อการเกษตรดังตารางที่ 26

ตารางที่ 26

กำไรสุทธิในการดำเนินงานสินเชื่อการเกษตร

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด

พ.ศ. 2510 - 2515

หน่วย : ล้านบาท

	2510	2511	2512	2513	2514	2515
1. รายได้ออกเบียร์	5.12	9.76	14.60	15.68	14.44	13.43
2. หัก ต้นทุนเงินทุน	2.55	4.88	7.30	7.84	7.22	6.72
3. ออกเบียร์สุทธิ	2.57	4.88	7.30	7.84	7.22	6.71
4. หัก ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	2.07	2.84	3.64	4.58	5.69	6.45
5. กำไรสุทธิ	0.50	2.04	3.66	3.26	1.53	0.26
6. อัตราอรรถของ (2):(1)	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00
7. อัตราอรรถของ (4):(1)	41.30	29.10	24.93	29.21	39.41	48.93
8. อัตราอรรถของ (5):(1)	9.70	20.90	25.07	20.79	10.59	1.93

ที่มา : ธนาคารกรุงเทพ จำกัด

จากผลการดำเนินงาน 6 ปี ในตารางที่ 28 กำไรสุทธิได้ลดลงเป็นลำดับตั้งแต่ปี 2513 เป็นต้นมา และน้อยที่สุดในปี 2515 ถ้าพิจารณาจากต้นทุนของเงินทุนตลอด 6 ปี ปรากฏว่าต้นทุนของเงินทุนคงที่ในอัตรา 50% ของรายได้ เนื่องจากธนาคารใช้เงินทุนปกติ เงินฝากธนาคารของลูกค้านั้น ๆ มาใช้ในการหมุนเวียน ดังนั้น รายการที่จะกระทบกระเทือนกำไรสุทธิคือค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมด ซึ่งมีแนวโน้มที่สูงขึ้นเป็นลำดับนับแต่ปี 2512 จนถึงปี 2515 ยอดสูงสุดของค่าใช้จ่ายต่อรายได้ในอัตรา 48.93% ควดยเหตุนี้กำไรสุทธิดำเนินงานในปีนี้จึงน้อยที่สุด

2.1.7 สรุปผลการให้สินเชื่อการเกษตรโดยตรง

เมื่อเราพิจารณาธนาคารทุกแห่งที่ให้สินเชื่อการเกษตรแก่เกษตรกรโดยตรง ซึ่งจะรวม ธ.ก.ส. เขาไปควย จะเห็นได้ว่าตลอด 7 ปีแห่งการดำเนินงาน (พ.ศ. 2510 - 2516) ธ.ก.ส. ให้สินเชื่อมากที่สุด คือ 3,581.7 ล้านบาทหรือเท่ากับ 82.38% ของเงินกู้ทั้งหมด รองลงมาได้แก่ธนาคารกรุงเทพจำนวน 638.62 ล้านบาท หรือ 14.68% ของเงินกู้ทั้งหมด ส่วนธนาคารกสิกรไทยและธนาคารกรุงศรีอยุธยาขึ้นอยู่กับใกล้เคียงกัน แต่เป็นที่แน่นอนว่าในอนาคตอันใกล้ ธนาคารกสิกรไทยจะขยายงานคานนี้ออกไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากธนาคารมีแผนขยายงานคานนี้เรียบร้อยแล้ว

เมื่อยอดเงินกูรวมแตกต่างกันเงินกู้ถัวเฉลี่ยของแต่ละธนาคารก็ต่างกันไปควย ดังตารางที่ 27

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 27
สรุปผลการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรโดยตรง

พ.ศ. 2510 - 2516

หน่วย : ล้านบาท

	เงินกู้รวม 7 ปี	% ของเงินกู้ รวม 7 ปี	เงินกู้ที่เฉลี่ย
ธ.ก.ส.	3,581.7	82.38	511.7
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	638.6	14.68	91.2
ธนาคารกสิกรไทย จำกัด	77.1	1.77	11.0
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด	53.2	1.71	7.6
รวม	4,350.7	100.00	621.5

2.2 การให้สินเชื่อการเกษตรร่วมกับสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (ร.พ.ช.)

2.2.1 ทองที่ดำเนินงาน

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 เป็นต้นมา ธนาคารพาณิชย์ทั้ง 5 แห่งได้ให้ความร่วมมือกับ ร.พ.ช. ในการให้สินเชื่อในรูปแบบของวัสดุและเงินสดแก่เกษตรกรกลุ่มธุรกิจเศรษฐกิจ ร.พ.ช. ในท้องที่ 28 อำเภอใน 14 จังหวัดได้แก่ จังหวัดโคกแก้ว จังหวัดสกลนคร, อุดรธานี, อุดรราชธานี, กาฬสินธุ์, ขอนแก่น, ร้อยเอ็ด, หนองคาย, เลย, นครพนม, น่าน, แพร่, เชียงราย และประจวบคีรีขันธ์ ทั้งนี้ ร.พ.ช. ได้จัดให้ธนาคารแต่ละแห่งรับผิดชอบเฉพาะทองที่ใดทองที่หนึ่งหรือหลายทองที่โดยไม่ทำงานซ้ำซ้อนกัน เพื่อให้การดำเนินงานครอบคลุมเขตเร่งรัดพัฒนาชนบทที่ใดวางไว้

2.2.2 การให้เงินกู้แก่เกษตรกร

ธนาคารกรุงไทยเป็นธนาคารพาณิชย์ที่ให้สินเชื่อมากที่สุดดังตารางที่ 28 ปรากฏว่าตลอดระยะเวลา 7 ปี แห่งการดำเนินงาน ธนาคารกรุงไทยปล่อยเงินกู้ 25.0 ล้านบาทหรือเท่ากับ 68.79% ของยอดรวม รองลงมาได้แก่ ธนาคารกสิกรไทย และธนาคารกรุงเทพ ส่วนธนาคารกรุงศรีอยุธยาและธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การให้เงินกู้ในระดับใกล้เคียงกัน

2.2.3 การรับชำระคืนเงินกู้จากเกษตรกร

เนื่องจากไม่อาจทราบถึงรายละเอียดแห่งการชำระหนี้ของธนาคารแต่ละแห่งโดยชัดเจน จึงไม่อาจวิเคราะห์ถึงความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรกลุ่มธุรกิจเศรษฐกิจ ร.พ.ช. ได้ ตารางที่ 29 แสดงยอดเงินกู้รับชำระคืนซึ่งมียอดสะสมถึงปีปัจจุบัน (พ.ศ. 2516)

ตารางที่ 29

เงินกู้รับชำระคืนจากเกษตรกรกลุ่มธุรกิจเศรษฐกิจ

พ.ศ. 2510 - 2515

หน่วย : ล้านบาท

ธนาคาร	2510	2511	2512	2513	2514	2515
กรุงไทย จำกัด	1.4	5.1	2.9	1.8	2.9	2.9
กสิกรไทย จำกัด	1.2	1.0	0.9	0.6	0.4	0.7
กรุงเทพ จำกัด	0.3	1.2	0.9	0.1	0.1	0.4
กรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด	0.2	0.4	0.2	0.02	-	0.04
กรุงศรีอยุธยา จำกัด	0.2	0.4	0.3	0.1	0.1	0.01

หมายเหตุ ข้อมูลปี พ.ศ. 2516 ไม่เพียงพอ

ที่มา : สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท

สินเชื่อกาเรณตรของกลุมธุรกิจเศรษฐกิจชนบท (ร.พ.ช.)

โดยผานธนาคารพาณิชย์

พ.ศ. 2510 - 2516

หน่วย : ล้านบาท

ธนาคาร	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516	รวม	% ของเงินกู้	เงินกู้ถัวเฉลี่ย
ธนาคารกรุงไทย จำกัด	1.5	6.3	3.5	1.9	3.0	3.7	5.2	25.1	68.79	3.6
ธนาคารกสิกรไทย จำกัด	1.2	1.0	0.9	0.6	0.4	0.6	1.0	5.8	16.02	0.8
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	0.3	1.2	1.1	0.1	0.2	0.1	0.2	3.2	8.57	0.4
ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด	0.2	0.4	0.5	*	-	0.1	0.1	1.3	3.32	0.2
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด	0.2	0.4	0.3	0.1	0.1	*	*	1.1	3.30	0.2
ยอดรวมเงินกู้	3.4	9.3	6.3	2.7	3.7	4.5	6.5	36.5	100.00	5.2

* เงินกูวงเงินไม่เกิน 20,000.- บาท

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2.4 การเปรียบเทียบจำนวนเงินกู้ถัวเฉลี่ยของธนาคารต่าง ๆ

รายละเอียดค่างวดตารางที่ 30 แสดงให้เห็นว่ายอดเงินที่ธนาคารดำเนินการเองสูงกว่ายอดเงินที่ให้แก่เกษตรกรโดยผ่าน ร.พ.ช. ทั้งนี้เนื่องจากธนาคารต้องการลดความเสี่ยงในการให้เกษตรกรชั้นเล็กในเขตท้องที่ ร.พ.ช. จึงอนุมัติวงเงินกุน้อยกว่ารายที่ธนาคารให้สินเชื่อโดยตรง ธนาคารกรุงไทยให้สินเชื่อต่อรายมากที่สุดในบรรดาทุกกลุ่มธุรกิจเศรษฐกิจของ ร.พ.ช. และธนาคารกรุงเทพให้สินเชื่อต่อรายมากที่สุดในบรรดาธนาคารที่ให้สินเชื่อการเกษตรโดยตรง

ตารางที่ 30

การเปรียบเทียบจำนวนเงินกู้ถัวเฉลี่ย

ปี 2510 - 2516

ธนาคาร	ดำเนินงานโดยตรง			ดำเนินงานร่วมกับ ร.พ.ช.		
	จำนวนเงิน	จำนวนลูกคา	จำนวนเงินกู้ถัวเฉลี่ย	จำนวนเงิน	จำนวนลูกคา	จำนวนเงินกู้ถัวเฉลี่ย
ธ.ก.ส.	3,581.70	1,232,921	2,906	-	-	-
กรุงเทพ	638.62	171,519	3,723	3.12	5,227	595
กสิกรไทย	77.10	23,424	3,291	5.83	10,584	550
ศรีอยุธยา	52.68*	18,420*	2,859*	1.19	2,512	473
กรุงเทพ	-	-	-	25.02	34,652	722
กรุงเทพ-พาณิชย์การ	-	-	-	1.21	3,219	376

*ดำเนินงาน 6 ปี เนื่องจากข้อมูลปี 2510 ไม่เพียงพอ

3. เปรียบเทียบการไหลเงินเข้าของธนาคารกับสถาบันอื่น ๆ

3.1 เปรียบเทียบจำนวนเงินกู้

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนเงินที่จ่ายออกไปจากธนาคารและสถาบันเกษตรกรอื่น ๆ ปรากฏว่า มาจาก ธ.ก.ส. 52.8% รองลงมาคือ สหกรณ์ 25.9% ธนาคารพาณิชย์ 12.7% และสถาบันเกษตรกร 8.6% ดังตารางที่ 31

3.2 เปรียบเทียบวงเงินกู้ด้วยเฉลี่ยจากสถาบันต่าง ๆ

ตารางที่ 32 แสดงถึงวงเงินกู้ด้วยเฉลี่ยที่เกษตรกรแต่ละคนได้รับจากสถาบันการเงินดังนี้

ตารางที่ 32
วงเงินกู้ด้วยเฉลี่ย 3 ปี
ปี 2513 - 2515

สถาบัน	จำนวนเกษตรกร	วงเงินกู้ด้วยเฉลี่ย ต่อราย (บาท)
สถาบันเกษตรกร	493,697	178.-
สหกรณ์	236,140	1,135.-
ธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร	264,107	2,207.-
ธนาคารพาณิชย์	35,053	3,326.-
รวม	1,029,043	1,027.-

ที่มา : บทความเกี่ยวกับการช่วยเหลือเกษตรกรของรัฐบาล เล่ม 8 หน้า 157
จากตารางที่ 32 เงินกู้ด้วยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์สูงสุดคือ รายละ 3,326.- บาท
รองลงมาคือ ธ.ก.ส. รายละ 2,207 สหกรณ์รายละ 1,135.- บาท ส่วนสถาบันเกษตรกร
ในน้อยที่สุดเพียงรายละ 178.- บาท

เงินจากสถาบันเครดิตการเกษตร

ปี 2510 - 2515

หน่วย : ล้านบาท

	จำนวนเงิน	%	จำนวนเงิน	%	จำนวนเงิน	%	จำนวนเงิน	%	จำนวนเงิน
2510	49.9	13.3	140.9	37.3	121.3	32.2	65.2	17.2	377.3
2511	65.0	8.6	202.6	26.8	380.4	50.4	106.8	14.2	754.8
2512	80.0	7.8	229.6	22.4	562.8	55.0	151.7	14.8	1,024.1
2513	100.0	10.2	204.8	20.8	563.3	57.2	116.5	11.8	984.6
2514	100.0	10.9	198.2	21.7	509.4	55.7	107.5	11.7	915.1
2515	64.0	5.0	400.6	31.6	675.4	53.2	130.1	10.2	1,270.1
รวม	458.9	-	1,376.7	-	2,812.6	-	677.8	-	5,326.0
เฉลี่ย	76.5	8.6	229.5	25.9	468.8	52.8	113.0	12.7	887.7

ที่มา : บทความเกี่ยวกับการช่วยเหลือเกษตรกรของรัฐบาล เล่ม 8 หน้า 153 - 155 โรงพิมพ์ สำนักทำเนียบ-
นายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2516

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย